

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Бекдамирова Л.З.

аспірант;

Купін А.П.

кандидат юридичних наук, доцент,

Запорізький національний технічний університет

КОНФЛІКТОГЕННИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛІТИЗАЦІЇ ЕТНІЧНОСТІ

Політизація етнічності, як переклад етнічної ідентичності в політичну силу, продовжує залишатися одним з найбільш значущих процесів в Україні. Цей процес носить перманентно конфліктогенний характер, де і як би він не проходив. Тобто, політизація етнічності здатна призвести до етнополітичного конфлікту. А подібні конфронтації деструктивні за своєю природою в більшості випадків та рідко несуть позитивні зміни [1, с. 115].

У сучасній науці політизацію етнічності розуміють як «перетворення етнічності з психологічного, культурного та соціального фактору у власне політичну силу з метою зміни або стабілізації склавшихся у суспільстві конкретних систем нерівності серед етнічних груп [2, р. 2].

Політизації етнічності як деструктивному процесу притаманні наступні етапи:

1) Етноконфліктна напруга – наслідок ідентифікації етнічності, розподіл суспільства на «своїх» та «чужих».

2) Передконфліктна ситуація – формування етнічної гіперідентичності (сприйняття «своїх» в позитивному вигляді), поляризація групових етнічних інтересів.

3) Відкрита конфронтація – «войовничий ентузіазм».

Мобілізація етнічної ідентичності по політичній ознаці, в широкому сенсі, нині здатна викликати масовий протест в Україні. Мається на увазі активна фаза політизації титульної нації в регіонах, де переважає українське населення.

Передумовами до переходу етнічної ідентичності в політичне поле стануть глибокі соціальні, геополітичні або ціннісні трансформації. Такими стануть територіальний перерозподіл в державі, розпад його на окремі суверенні регіони, і як наслідок, зникнення соціальної стратифікації, формування нових еліт, нових лідерів громадської думки. Внаслідок цього відбувається й ціннісна переорієнтація. Подібного характеру зміни, безумовно, сприяють підвищенню конфліктності.

Не менш важливим є той факт, що в політизації етнічності наріжним каменем є концепція нації-етносу. Її сутність полягає в тому, що основою нації є етнічна група [3, с. 367]. Етнонація розуміється як природна трансформація

етноса в націю, в його вищу ступінь розвитку, з точки зору примордіалізму. Ця ж концепція є основою головною причиною етнічної ксенофобії [3, с. 369].

Термін «ксенофобія» має грецьке походження та означає «ненависть до чужого, до незнайомого». Феномен ксенофобії в етнополітичному сенсі породжується етнічною ідентифікацією, яка неминуче породжує дихотомію «ми» – «вони». Діапазон ксенофобських настроїв досить широкий: від уникнення до екстремізму. З цього виходить, що ксенофобія сама по собі значно сприяє появі конфліктів у суспільстві, навіть у її латентному прояві.

Процес неконтрольованої міграції, а також низька відповідальність ЗМІ, розпалюючи конфлікти, стають центральними причинами трансформації дихотомії «ми» – «вони» в «ми – добро», «вони – зло». Як наслідок, основним об'єктом ксенофобії виступає «інший, чужий» – мігрант, в якості якого найчастіше виступає виходець з Кавказу або Середньої Азії.

Міграційні процеси на одній стороні країни, а також злочинність, пов'язана з мігрантами (не обов'язково за етнічними ознаками), здатна викликати зріст ксенофобії зовсім в інших, навіть у відносно спокійних регіонах. Це може сприяти активізації організацій злету злочинності на етнічному ґрунті вже з жертвами з боку приїжджих.

В цьому випадку небезпеку представляє об'єднання мігрантів в спільноту за етнічними ознаками. Такі структури значно легше трансформувати в політичну силу. Розпочатися це все може з руху за права трудящих мігрантів, таким чином легітимізуючись в очах деякої частини громадян. Після чого найбільш активна частина мігрантів може отримати українське громадянство, залишитись в Україні та зайняти досить високі позиції у соціально-політичній ієрархії, щоб допомагати співвітчизникам без проблем приїздити та працювати.

В наш час яскравим прикладом прояву ксенофобії, з точки зору примордіалістів, є ставлення до міграція внутрішньо переміщених осіб. Станом на 01.05.2019 в Україні нараховується 1 млн 377 тис. 117 переселенців. Кількість зареєстрованих переселенців збільшилося на 47 тис. 387 осіб. У порівнянні з квітнем 2018 року кількість внутрішньо переміщених осіб збільшилося на 124 тис. 902 особи.

Виходячи з цього, сьогодні для України викликом модернізації політичної системи є її дисфункція у частині реалізації громадських прав і свобод, зокрема, свобода пересування і вибору місця проживання та її вплив на реалізацію виборчих прав. Вищезазначена дисфункція потенційно може призвести до дезінтеграції суспільства – відсутності загальноновизнаних прав і норм або їх 87е визначенн один одному, 87е визначення їхнього політико-правовий статусу, коли закон не здатен захистити всі категорії населення. Це, в свою чергу, сприяє появі конфліктних ситуацій у суспільстві [4, с. 51].

Отже, кожна наступна дія спроможна викликати негативні емоції у автохтонного населення спалахи негативу та радикальні міри по боротьбі з цим явищем. Іншими словами, політизація мігрантів також носить в собі значний конфліктогенний потенціал.

Таким чином, політизація етнічності містить в собі високий конфліктогенний потенціал, не зважаючи на рідкісні відкриті конфлікти. В

більшості випадків це постійна соціальна напруга або латентний конфлікт. Важливо розуміти сутність конфліктів та вміти їх розрізняти, щоб не припустити вибухонебезпечних наслідків переходу конфлікту у відкриту форму.

Список використаних джерел:

1. Вітман К. Моделі етнонаціональної політики постсоціалістичних країн / К. Вітман. – К.: Логос, 2008. – 392 с.
2. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України.
2. Зварич І. Етнополітика в Україні: регіональний контекст / І. Зварич. – К.: Дельта, 2009. – 320 с.
3. Купін А.П. Політико-правовий аналіз проблеми реалізації громадянських прав і свобод як детермінанти модернізації політичної системи України. – Одеса: Науковий журнал «Політікус», № 4. С. 51-56.

Забіян В.В.

аспірантка,

Науковий керівник: Кушніренко В.О.

кандидат політичних наук, доцент,

Національний університет «Кієво-Могилянська академія»

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ТА ТЕОРІЯ НЕОРЕАЛІЗМУ, ЯК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНА БАЗА ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ БРІКС

У багатополлярному світі, який в рамках системного підходу представляється нам багаторівневою складною системою, міжнародне співробітництво посідає важливе місце у різноманітні діяльностей держав, що спричиняє виникнення нових форматів взаємодії між державами – міжнародні організації, міждержавні об'єднання, неформальні групи, регулярні конференції та форуми. Причиною створення міжнародних організацій державами дослідник Д. Маккензі називає бажання держав робити речі, які їм не вдалося б зробити самотійно, або попередити події, які суперечать національним інтересам держави. Жодна організація не виникає самотійно, а є створеною, підтримуваною та керованою державами, як основними акторами міжнародних відносин. [2, с. 1-8] Взаємозалежність між міжнародними організаціями, правилами та нормами, внутрішніми політиками держав та процесом прийняття рішень урядом – є популярною темою системних досліджень в політології. Від визначення структурних елементів системи належним чином – залежить успіх встановлення причинно-наслідкових зв'язків та первинності і вторинності процесів, які відбуваються. БРІКС (BRICS) – неформальний союз Бразилії, Росії, Індії, Китаю та Південної Америки, як формат взаємодії держав на міжнародній світовій арені має низку особливостей, які відрізняють його від